

Nodokļu reformas ietekme uz ģimenes maciņu: kas jāzina par akcīzes pieaugumu degvielai?

Sākot ar 2018. gadu, spēkā stāsies izmaiņas, ko paredz Saeimā izsludinātā nodokļu reforma. Būtisks šo likumu grozījumu mērķis – mazināt darbaspēka nodokļa slogu. Lai realizētu plānotos uzlabojumus, kas prasīs vairāku miljonu lielus ieguldījumus pirmajos gados no valsts budžeta, ir paredzēts mainīt azartspēļu nodokli, paaugstināt akcīzes nodokļa likmi cigaretēm, alkoholam un arī degvielai, tādējādi pārnesot nodokļu slogu uz patēriņu un kapitālu.

Aplūkojot iedzīvotājiem būtiskākās izmaiņas, ko paredz nu jau apstiprinātā nākamo gadu nodokļu politika, top skaidrs, ka vieni no lielākajiem ieguvējiem būs ģimenes, darba ņēmēji un pensionāri.

- Samazināts iedzīvotāju ienākumu nodoklis (IIN) no 23% uz 20% ienākumiem līdz 1667 eiro mēnesī, bet tai daļai, kas pārsniedz šo summu, paliks esošā likme 23%. Savukārt ienākumiem, kas būs virs 4583 eiro mēnesī (virs 55000 eiro gadā), piemēros 31,4% likmi.
- Palielināts maksimālais neapliekamais minimums no 115 eiro šogad līdz 200 eiro 2018. gadā. Pilnā apmērā to piemēros ieņēmumiem līdz 440 eiro, savukārt ieņēmumiem līdz 1000 eiro tas būs diferencēts (kļūs pakāpeniski mazāks). Algām virs 1000 eiro to nepiemēros. Neapliekamo minimumu būs iespējams izmantot kalendāra gada laikā, bet, sniedzot gada ienākuma deklarāciju, to tikai precizēs.
- Pašreizējais atvieglojums par apgādībā esošu personu (175 eiro mēnesī) pieaugs līdz 200 eiro mēnesī, bet līdz 2020. gadam tas pakāpeniski palielināsies līdz 250 eiro apmēram.
- Pensionāra neapliekamais minimums, sākot ar nākamo gadu, tiks paaugstināts no 235 eiro līdz 250 eiro mēnesī, savukārt 2020. gadā sasniegs 300 eiro mēnesī.
- Paredzēta arī minimālās algas celšana – no esošajiem 380 eiro līdz 430 eiro.

Budžetā nonāks papildu 9 miljoni

Azartspēļu nozare jau labu laiku tiek izskatīta kā nozīmīgs papildu nodokļu ieņēmumu avots.

Arī 2016. gadā publiski tika runāts par to, ka atsevišķu lielo laimestu “imunitāte” pret nodokļu iekasēšanu iezīmē acīmredzamas nodokļu sistēmas nepilnības, kuras būtu jālabo.

Tāpēc, sākot ar nākamo gadu, izložu un azartspēļu laimestiem, kuru vērtība pārsniegs 3000 eiro, tiks piemērota progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme.

Spriežot pēc aprēķiniem, ieguvums valsts budžetā varētu būt vairāku miljonu eiro apmērā. Saskaņā ar 2015. gada datiem, lielajos laimestos (virs 3000 eiro) Latvijā tika izmaksāti vairāk nekā 14 miljoni eiro.

Papildus iepriekš minētajām izmaiņām, no 2018. gada 1. janvāra paredzēts celt azartspēļu nodokli spēļu automātiem un spēļu galdiem par 30%.

Šādā veidā valsts budžets jau 2018. gadā iegūs papildus 8,25 miljonus eiro, savukārt nākamajos divos gados – 9 miljonus eiro.

Jāsakārto nodokļu lietas arī interneta vidē

Sākot ar nākamo gadu, azartspēļu nozarē plānots ieviest arī jaunu nodokli, kurš attieksies uz azartspēļu un izložu pakalpojumu sniedzējiem, kuri pakalpojumus sniedz citiem pakalpojumu sniedzējiem vai azartspēļu organizētājiem.

Jāpiebilst, ka tiešsaistē rīkotās azartspēles, ja tās organizē Latvijā azartspēļu jomā nelicencēta kapitālsabiedrība, piedāvājot pakalpojumus Latvijas iedzīvotājiem, publiskajā telpā ir apspriestas arī ēnu ekonomikas kontekstā.

Kā sarunā ar žurnālistiem atklāja finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola, auto tirdzniecība e-vidē nebūt nav vienīgā problemātiskā joma: viesnīcu un izmitināšanas pakalpojumu sfēras pārstāvji, piemēram, ir izteikuši pārliecību, ka nodokļi jāiekasē arī no tiem uzņēmumiem, kuri pakalpojumus piedāvā tiešsaistē, savukārt azartspēļu nozares pārstāvji ir norādījuši uz klaji negodprātīgu rīcību interneta vidē, kur tiek sniegti šie paši pakalpojumi, taču netiek maksāti nodokļi.

“Ir nepieciešamas jaunas uzņēmējdarbības formas e-vidē, un nevienam mērķis nav apkarot šāda veida uzņēmējdarbību. Taču tajā pašā laikā ir jāapzinās, ka arī šajā vidē ir jāstrādā godīgi un jāmaksā nodokļi,” pauda ministre.

Alkohola patēriņš mazināsies, nodokļu ieņēmumi pieaugs

Grozījumi paredz palielināt akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem. Paredzēts, ka 2018. gadā minimālā akcīzes nodokļa likme cigaretēm pieaugs par 10,3%, vīnam par 18%, bet alum – par 51% kas uz 0,5 litriem 5% alus veido 0,06 euro pieaugumu, bet ja alus būs ražots mazajā alus darītavā, tad akcīzes nodokļa likmes pieaugums veidos 0,03 euro.

Ministrija prognozē, ka akcīzes nodokļa likmju straujākas paaugstināšanas rezultātā alkohola patēriņš, salīdzinot ar šobrīd prognozēto, samazināsies, kamēr prognozētie ieņēmumi no akcīzes nodokļa alkoholam pieaugs un fiskālā ietekme veidosies pozitīva.

Cik nozīmīgs būs degvielas cenas kāpums?

Budžetu kompensējošo pasākumu ietvaros ir plānota arī akcīzes nodokļa celšana naftas produktiem.

Akcīzes nodoklis benzīnam 2018. gadā pieaugs par 9,2%, dīzeļdegvielai par 9,1%, savukārt sašķidrinātai naftas gāzei – par 18,4%.

Sadārdzinājums ir pārspīlēts

Jāpiebilst, ka līdz šim izskanējušie apgalvojumi, ka degvielas akcīzes kāpums ir gana straujš, ir visai pārspīlēti.

Lai saprastu tā patieso ietekmi uz iedzīvotāju finansēm, ir jāskata šīs izmaiņas kontekstā ar virkni nodokļu atvieglojumu, ko paredz reforma.

Īsumā – uz 1000 kilometriem degvielas cena realitātē pieaugs vien par aptuveni 4 eiro. Ja par piemēru tiek ņemta vidēja Latvijas ģimene, top skaidrs, ka šo summu vairākkārt atsvērs reformā ietvertie nodokļu atvieglojumi un ieguvums ģimenes maciņā vidēji būs daudz lielāks.

Rēķinot kopumā, ģimene ar diviem apgādājamajiem (bērniem), kurā abi vecāki saņem minimālo algu iegūs ap 108 eiro. Savukārt minimālās algas saņēmējs bez apgādājamajiem – 58 eiro.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas aprēķiniem, akcīzes nodokļa likmju izmaiņu rezultātā nākamgad valsts budžetā nonāks papildus 60,8 miljoni eiro.

Iegūs ap 99% algoto darbinieku

Lēmums par nodokļu sloga pārvirzīšanu no darbaspēka uz patēriņu un kapitālu tika pieņemts saskaņā ar šī gada maijā apstiprinātajām valsts nodokļu politikas pamatnostādņēm 2018.-2021. gadam.

Jau sākotnēji bijis skaidrs, ka nodokļu politikas sakārtošanai būs sava cena. Taču aprēķini liecina, ka, neskatoties uz kompensējošajiem pasākumiem, reformas ieviesto izmaiņu rezultātā ieguvēji būs gandrīz 99% algoto darbinieku, turklāt būtiskāko labumu gūs tieši mazāko algu saņēmēji.